



ЗАКОН «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ»

Єдині прозорі правила взаємодії між державою та громадянами і бізнесом

ЗГІДНО ЗАКОНУ:

«Цей Закон регулює відносини **органів** виконавчої влади, органів влади АРК, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, **інших суб'єктів**, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції **публічної адміністрації**, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і **вирішення** адміністративних **справ шляхом прийняття** та виконання **адміністративних актів**».

Закон не скасовує дію спеціального галузевого законодавства, але встановлює **пріоритет принципів адміністративної процедури**. Спеціальне галузеве законодавство має бути гармонізоване із загальною адміністративною процедурою протягом 18 місяців з дня оприлюднення Закону (тобто до 15 грудня 2023 року) та повинне містити лише обґрунтовані винятки.

“ Законом можуть бути встановлені особливості адміністративного провадження для окремих категорій адміністративних справ. Такі особливості повинні відповідати принципам адміністративної процедури, визначеним ЗАП (ч.2 ст.3) ”

ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ВИРІШУЄ ЗАП

- багато прогалин у визначенні прав особи та обов'язків органу
- неврегульованість питання примусового виконання рішень публічної адміністрації та припинення їх дії
- переважно підзаконне регулювання процедур
- неузгоджені суперечливі підходи у різних сферах публічного адміністрування
- неефективність процедури адміністративного оскарження



СУТЬ ПІДХОДІВ



забезпечення права особи на участь у розгляді справи у разі можливого негативного рішення щодо неї



орієнтація на позитивний результат, навіть якщо справу треба вирішувати довше



максимальна збалансованість рішень публічної адміністрації: врахування інтересів особи та публічних інтересів



уніфікація підходів та спрощення законодавства

ОСНОВНІ НОВЕЛИ

Право особи бути вислуханою у разі загрози прийняття негативного (відмовного) рішення	Законом передбачено можливість подати пояснення, документи, інформацію чи інші докази, уточнити відомості.
Залучення чітко визначеного кола заінтересованих осіб, законні інтереси яких зачіпаються	Прийняття збалансованих рішень. До прикладу, можливість консенсусу до початку забудови замість ризику блокування вже розпочатого будівництва.
Доступ учасників до матеріалів справи (крім відомостей, які захищені законом)	Адміністративний орган під час здійснення адміністративного провадження надає його учасникам можливість ознайомлюватися з матеріалами справи.
Принцип офіційності та зменшення бюрократичних вимог від громадян і бізнесу	Адміністративний орган відіграє активну роль у провадженні, самостійно збирає необхідні докази (відомості, інформацію). Адміністративний орган не має права вимагати від особи надати документи та інформацію, якими володіє адмінорган або інші органи державної влади, органи влади АРК, місцевого самоврядування, підприємства, установи чи організації, що належать до сфери їх управління.
Обов'язкове обґрунтування рішення (якщо воно негативне для особи)	У разі відмови в задоволенні заяви або у разі прийняття іншого несприятливого для особи рішення, адміністративний орган зобов'язаний зазначити мотиви такої відмови, обтяження та пояснити порядок його оскарження.
Умови для більш ефективної процедури адміністративного оскарження	Можливість досудового врегулювання справи завдяки колегіальному розгляду скарг (в тому числі із можливістю залучення громадськості).
Врегулювання механізмів відкликання або визнання недійсним рішення (дозволів тощо) та захист набутих прав	Законом визначена чітка процедура відкликання або визнання недійсним адміністративних актів, включаючи підстави, умови, порядок, гарантії та правило захисту довіри особи.
Неупередженість адміністративного органу	Законом передбачено, що посадові особи адміністративного органу вживають заходів щодо запобігання та усунення конфлікту інтересів у своїй діяльності та діяльності інших посадових осіб, пов'язаних з розглядом і вирішенням справ. Передбачені механізми відводу та самовідводу.
Обов'язок адміністративного органу виправляти свої помилки	Відповідно до ЗАП адміністративний орган, який порушив права, свободи чи законні інтереси, зобов'язаний з власної ініціативи в розумний строк з дня їх виявлення негайно поновити їх, не чекаючи надходження скарги чи позову, та запобігати повторним порушенням у майбутньому.
Впровадження дієвих механізмів примусового виконання адміністративних рішень	Новий розділ, якого раніше не було у законодавстві, - право органу примусово виконати рішення. Зокрема, це може стосуватися рішень, пов'язаних із благоустроєм, МАФами, самобудами тощо. Сьогодні органи місцевого самоврядування або не мають важелів впливу для забезпечення виконання своїх рішень, або змушені застосовувати судові процедури навіть коли немає спору.

Та багато інших позитивних новел:

- Набрання чинності адміністративним актом не раніше моменту його доведення до відома особи (з відповідними презумпціями)
- Можливість усунення недоліків заяви зі збереженням первинної дати її подання
- Спрощений механізм представництва в адміністративному провадженні
- Правило мовчазної згоди для отримання погоджень і висновків у порядку міжвідомчої взаємодії
- Зупинення дії адміністративного акта, при його оскарженні в адміністративному порядку



ПРИКЛАДИ

Приклад 1

Пенсіонеру-чорнобильцю у банку без пояснень виплатили втричі меншу пенсію. Пенсіонер сам пішов до Пенсійного Фонду з'ясувати, що сталося. Виявилось, що йому змінили вид пенсії. Порухення з точки зору Закону "Про адміністративну процедуру":

- Ⓐ особі не повідомили, що пенсію переглядають і що для цього є підстави;
- Ⓑ особі не забезпечили права бути вислуханою та права доступу до матеріалів справи;
- Ⓓ особі не повідомили про прийняте рішення, його обґрунтування та способи оскарження.

Приклад 2. Цифрові послуги від держави

Громадяни і бізнес активно використовують цифрові технології для отримання адмінпослуг (наприклад, для реєстрації ФОП, зміни КВЕД чи декларування місця проживання тощо). При цьому такі технології, з точки зору адміністративної процедури, повинні забезпечувати особі:

- Ⓐ можливість консультаційної підтримки
- Ⓑ пояснення причин (підстав) неможливості продовження /подання/ заяви
- Ⓓ обґрунтування відмовного рішення
- Ⓔ забезпечення можливості оскарження відмовного рішення

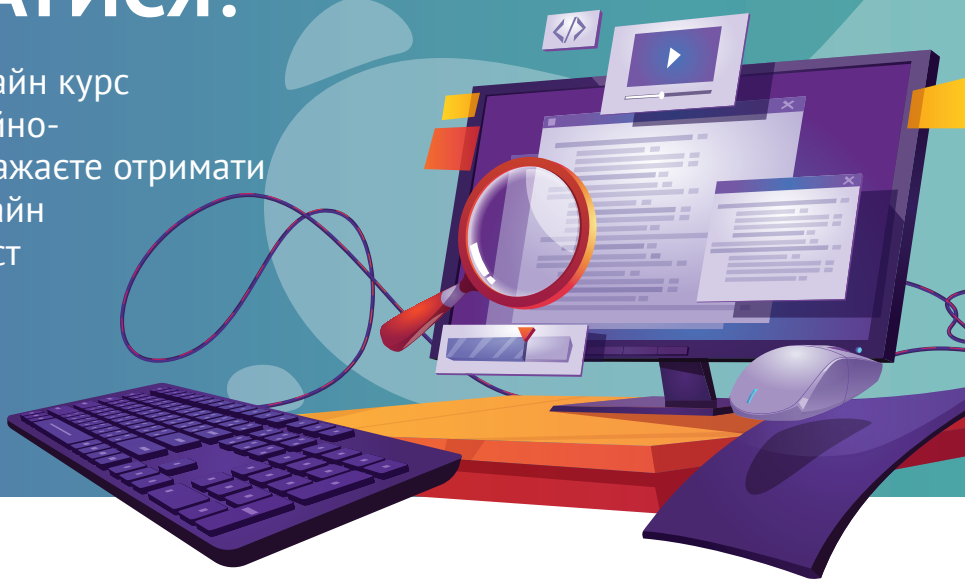
Приклад 3. Вплив війни

У зв'язку з війною є потреба у прийнятті багатьох адміністративних рішень, коли водночас ще немає спеціальних процедур (регулювання) та чіткого переліку обставин і джерел доказів (як-от, у питаннях відшкодування шкоди, встановлення статусів тощо).

Закон "Про адміністративну процедуру" дає інструментарій для здійснення будь-якого провадження за заявою особи чи за ініціативою органу, визначає засоби доказування в адміністративних справах, та встановлює інші елементи провадження, щоб держава була ефективною і не продукувала спеціальних процедур без потреби.

ЯК ПІДГОТУВАТИСЯ?

У вересні буде доступний онлайн курс про основи ЗАП та інформаційно-довідковий портал. Якщо ви бажаєте отримати повідомлення про запуск онлайн курсу та portalу, надішліть лист на електронну адресу **par.in.ukraine@gmail.com** з темою **ЗАП**



ПРЕДСТАВНИКАМ МІНІСТЕРСТВ

як органам, що формують політику (правила), доцільно:

- Детально ознайомитися із текстом ЗАП
- За можливості, пройти навчання / підвищення кваліфікації по тематиці ЗАП
 - Онлайн курс про загальну адміністративну процедуру буде доступний з вересня 2022.
 - Офлайн програма з загальної адміністративної процедури буде доступна на базі Української Школи Урядування
- Проаналізувати законодавство (закони та підзаконні акти) у сфері відповідальності міністерства, виявити і зафіксувати потенційні колізії між нормами ЗАП і цими спеціальними законодавчими актами
- Своєчасно підготувати пропозиції змін до спеціальних законів та підзаконних актів та подати їх в установленому порядку для прийняття рішень
- При розробці змін - мінімізувати дублювання норм та мінімізувати спеціальні процедури (винятки), максимально покладатися на процедуру встановлену ЗАП
- При розробці поточного законодавства (до часу набрання чинності ЗАП) - орієнтуватися на ЗАП і не продукувати нових колізій. Пам'ятати, що мета ЗАП – максимально уніфікувати адмінпроцедури, щоб громадяни та бізнес у більшості випадків мали однаковий алгоритм роботи з державою
- При розробці нового законодавства вже брати до уваги чинність ЗАП і не продукувати спеціальних процедур, без обґрунтованої потреби
- Переконатися, що у вашому секторі створена та функціонує ефективна система адміністративного оскарження

**ПРЕДСТАВНИКАМ ОРГАНІВ,
ЯКІ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ЗАСТОСОВУЮТЬ ЗАКОНОДАВСТВО**
(включаючи службовців державних агентств, служб, інспекцій,
посадових осіб місцевого самоврядування) доцільно:

- Детально ознайомитися із текстом ЗАП
- За можливості, пройти навчання / підвищення кваліфікації по тематиці ЗАП
 - Онлайн курс про загальну адміністративну процедуру буде доступний з вересня 2022.
 - Офлайн програма з загальної адміністративної процедури буде доступна на базі Української Школи Урядування
- Відслідковувати зміни у спеціальному законодавстві (законах та підзаконних актах) на предмет узгодження із ЗАП
- Проаналізувати закони та підзаконні акти, яке Ви застосовуєте у своїй роботі, і у разі виявлення колізій, які для розв'язання потребують додаткової допомоги, - звернутися до розробника ЗАП (Міністерства юстиції) за роз'ясненнями
- Переглянути всі внутрішні процедури та за необхідності підготувати їх до відповідності ЗАП. У тому числі:
 - переконатися, що існує суб'єкт розгляду скарг для вашого органу. Якщо ні, звернутися до вищого органу або проконсультуватися з Міністерством юстиції України
 - за необхідності, сприяти навчанню членів колегіальних органів - суб'єктів розгляду скарг, якщо це необхідно
- Підготувати шаблони нових адміністративних актів (для стандартизованих випадків) та переконатися, що вони максимально зручні для користувача. Протестувати нові шаблони. Переконатися, що є можливість передачі актів в електронному форматі